

KOVÁCS Ilma

Új út az oktatásban?

A távoktatás

Bp., BKE Felsőoktatási Koordinációs Iroda, 1997. 264 p.

1997. június 13.-a lehetséges, hogy fejlődési szakaszt jelző dátumként vonul be a távoktatás, és remélhetőleg a felnőttoktatás (kevésbé ismert nevén az andragógia) történetébe. A szaksajtónak és az érdeklődő szakembereknek ui. ekkor mutatkozott be Kovács Ilma a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem docense Új út az oktatásban című monográfiájával.

A Szerző a képzésnek olyan új formájáról ad teljes képet, amely az egyetemekenél sokkal szélesebb területen, a felnőttképzés egészén nyit új lehetőségeket és kivétel nélkül minden képzés számára kínál megtermékenyítő gondolkodnivalót, lévén témája a távoktatás.

Kiknek ajánlom tehát a külsejével is vonzó könyvet: a közoktatásügy és szakképzés országos szintű irányítóinak, a munkahelyi képzés és továbbképzés, valamint átképzés vezetőinek, a munkaterületüket változtatni akaró vagy kényeszerülő dolgozóknak, a felnőttoktatóknak és a rugalmas tanulási formát igénylő tanulni vágyóknak.

A könyv címében szereplő kérdésre maga a könyv adja meg a választ; távoktatási formában feldolgozva a kérdést létével bizonyít. Hiába! Jó, ha a tartalom és a forma összhangban van!

Bizonyít a monográfia jól felépített struktúrája:

- I. A témaválasztás üzenete (indoklás, a címzettek)
- II. A távoktatás értelmezése és problémái
- III. A távoktatási rendszer
- IV. A tanuló és a távoktatás
- V. A tanító és a távoktatás
- VI. Távoktatási eszközök és módszerek
- VII. Távoktatási intézmények
- VIII. A távoktatás és a jövő

Felhasznált (és saját) irodalom.

A felsorolt fejezetcímek nem tudják eléggé érzékelteni, milyen izgalmas elméleti és főként gyakorlati kérdésekről szól egy-egy rész.

Ha a könyv már kézbevételekor és belelapozáskor felkeltette érdeklődésünket, a tartalom jelzett sora tapasztalatokat, érveket vonultat fel és ezzel mond igent a feltett kérdésre: Az elmúlt században egyre inkább terjedő forma megkeverte a képzés poshadni kezdő állóvizét a tanfolyami jellegű, előadásos felnőttoktatásban és még a orosz iskolarendszerben is.

Részletes ismertetése elvonná ízét-borsát s hely sincs rá – el kell, el is érdemes olvasni.

Mindez annál is inkább igaz, mert ahogy a távoktatás elméletileg is kimondja: A tanárnak „bele kell írnia magát a tankönyvbe“, hiszen ő nem egyszerűen ismeretforrása, hanem segítő barátja is a tanulni vágyó olvasónak.

Kovács Ilma valóban beleírta magát az egyébként nem tankönyvnek tervezett monográfiába. Lépésenként ráismerek:

– Magyarországon egyike volt a hetvenes évek első távoktatással foglalkozó szakemberének, többek között öt évig (1974–1979) vezette az első (pécsi) távoktatást és most, amikor a felnőttképzés nagy nehézségekkel küzd és ugyanakkor nagy lehetőségek kínálkoznak számára, elemző, összegező, feladatadó segédanyagot ad a kezünkbe.

– Széles körű, távolságokat és időket áthidaló külföldi és hazai tapasztalatait tárja elénk, a rá jellemző önzetlenséggel. Ismerjük, boldog hogy adhat, segíthet.

– Beleírta a könyvbe ragyogó rendszerszemléletét, ettől kerekedett nemcsak monográfiává, hanem ügyes kézikönyvvé is a gazdag ismeretanyag.

– Visszaköszön a könyvből a gyakorlathoz való szoros viszonya. Régóta tudja, hogy a gyakorlat sokféle, ezért a sokféleséget mutatja be mind a körülményeket, mind a megoldásokat illetően. – Egy műszaki főiskolában foglalkozva a távoktatást irányító tananyagok készítésével, sok használható szempontot találtam a könyvet olvasgatva.

– Fontos személyiségjegyei is megjelennek a könyvben: problémaérzékenysége, kritikussága, amellyel jelzi, milyen sokszor találkozhatott itt-

hon a levezető oktatás teljesen szakszerűtlen értelmezésével, vagy azzal a szorongással, amely az andragógusoknak abból a félreértéséből fakad, hogy a távoktatás feleslegessé teheti a felnőttoktatót. A problémaérzékenységéhez empátia társul. Nem a téves nézetet „cikizi ki“, hanem arról beszél (ír), hogy milyen feladatai vannak a távoktatóknak direkt és indirekt kapcsolatok formájában. Nem az oktatáson takarékoskodókat szidja, hanem természetes módon beszél a költségcsökkentő formák kereséséről világviszonylatban.

– Ismeri a világ számos távoktatási kísérletét, de (vagy éppen ezért) nem nyilatkoztatja ki az egyetlen üdvözítő megoldást, hanem vonzó kínálatot mutat be és ajánl. Ránk bízta, hogy gondolkozunk, válogassunk, esetleg a körülményekhez igazítsuk az olvasottakat, vagy továbbfejlesszük azokat.

Elhangzott a sajtótájékoztatón az a javaslat, hogy jó lenne a tanyanyag végére egy szójegyzéket tenni, hogy ki-ki könnyebben találja meg, amire szüksége van. Ezt én is praktikus megoldásnak tartom, bár engem jól eligazított a tartalomjegyzék bontottsága is, és még kitűnően szórakoztam is a közvetlen stílusban megfogalmazott kérdés-alcímeken. Ezekből is Ilma mosolygott ki rám, ahogy barátságosan kitekint remélem nagyszámú olvasóira is.

Tulajdonképpen az eddigiekben is végig arról szóltam, mi tetszett, mi ragadott meg ebben a monográfiában. Összefoglalásul a legfontosabbnak tartott gondolatokat sorolom fel:

– Nehéz társadalmi-gazdasági viszonyaink között különösen fontos, hogy minden olyan eszközt (módszert) igénybe vegyünk, amellyel a főként nehéz gazdasági helyzetben levőknek (munkanélkülieknek, pályaváltóztatásra kényszerülteknek) gyakorlati segítséget tudunk nyújtani. Mégpedig olyan minőségben, hogy kedvet kapjanak a permanens képzésre (a halálíg tartó tanulásra) s ne az ellenkezőjét érzük el, azaz a tanulás megnehezítésével nehogy egy életre elfordítsuk őket attól.

– Ez azt jelenti, hogy tudomásul kell vennünk: képző munkánknak az eddiginél nagyobb része helyeződik át a felkészülésre, előkészületekre mint eddig.

– Az előkészületeknek feltétlenül a hallgatói tudat és jelenlegi gyakorlat szintjének vizsgálatával kell kezdődnie. Erre jók a tesztek, de még többet érnek a helyzetfeltáró kötetlen beszélgetések.

– A képzési célok megfogalmazásánál nem szabad megállnunk az ismeretanyag vázlatának összeállításánál. Fontosak a fogalmak, de még fontosabb a ki vagy átalakítandó szemlélet, az elérendő jártasság és annak készsegelemei.

– Megnőtt az eszközök szerepe. A nyomtatott eszközök készítése is komoly „programozó“ munkát igényelt, most pedig a multimédia didaktikai modelljeinek kimunkálását kell megtanulnunk. (A permanens képzés ránk is érvényes!)

– A számítógépes oktatás képes alkalmazkodni az egyéni igényekhez. De ehhez is speciális didaktikai felkészültség szükséges.

– Tulajdonképpen folytathatnám a felsorolást, de nehogy elijesztően sok legyen a rám váró teendő, egyelőre megállok ott, ahol az egyéb, nem nyomtatott távoktató eszközök és módszerek kezdődnek. Bízom abban, hogy az ezekhez szükséges intézményeket, hálózatokat mielőbb létrehozza az állam, átlátva annak országos jelentőségét és előbb-utóbb költségkímélő jelentőségét is.

Várnagy Marianne

HORVÁTH D. Tamás

Pénzügyintézeti betét- és hitelügyletek

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1997. 144 p.

Magyarországon a közelmúltban bekövetkezett változások miatt lényegesen megváltoztak a pénzügyintézetek szolgáltatásai, s e szolgáltatások igénybevételének feltételei. Az állampolgárok egyre nagyobb számban kerülnek kapcsolatba a különböző pénzügyintézetekkel, s a pénzügyi szektorban dolgozók száma is egyre növekszik. A banküzletekre vonatkozó ismeretanyagra ezért egyre nagyobb igény mutatkozik. A BANK-ÜZLET 2000 elnevezésű könyvsorozat kötetei ezt az igényt elégítik ki (a sorozat szerkesztője: Gellért Andor). A sorozat első két kötetét ez évi